

"40 éves az Esztergomi Városi Szimfonikus Zenekar. Az esztergomi szimfonikusok és a velük együttműködő Balassa Bálint Vegyeskar a város érzékeny műkedvelői után Budapestet is meghódították: az együttes a fővárosi Szent István-bazilikában is telt ház előtt adott koncertet. A Mozart Requiem című művét előadó, Reményi Károly dirigens által irányított esztergomi zenészek sikerét jelzi, hogy a közel hétszáz főt befogadó budapesti templomban 6 és 10 ezer forintos jegyárak mellett telt ház előtt csendült fel az osztrák mester műve" - írta az esztergomi Hídlap. Az elmúlt négy évtizedről és a születésnap koncertsorozatról Reményi Károly karnaggal beszélgettünk.

- Olvastam, hogy egész életre szóló művészi élményt adott önnek a Pécsi Székesegyház Énekiskolája. Innen a vonzódás az egyházi művek iránt?

- Részben, de neveltetésemből eredendően is. Édesapám és anyai nagyapám is falusi kántortanító volt. Mindketten hívő emberek voltak, s komolyan vették hivatásukat. Az énekiskola teljes heti elfoglaltságot jelentett. Hétfőtől szombatig a régi nagy mesterek - Lassus, Palestrina stb. - szerzeményeit énekeltük, s a vasárnapi nagymisén szerepeltünk a Wiener Sängerknaben mintájára. Igazgatónk Regensburgban végzett, ahol hasonló kórus működött.

- 1965-ben kezdődik esztergomi pályafutása. A Dobó Gimnázium 150 tagú kórusának volt karnagya. Igaz a fáma, hogy ön fedezte fel Nádor Magdát, a híres operaénekesnőt?

- Így van. Magda a kórusból a városi zeneiskolába került, majd onnan minden kitérő nélkül felvették a Zeneakadémiára. Mikor már befutott, elismert énekesnő volt, többször lépett fel velünk Esztergomban. Nádor Magda sosem felejtette el megemlíteni, hogy esztergomi gyökerei vannak.

- Tudtommal a zeneiskola vezetője is volt.

- Kezdetben szolfézstanár voltam, később magánéneket is tanítottam. 1970-től 29 évig a Városi Zeneiskola igazgatója voltam. Tehetségkutatót szerveztem az általános iskolákban, így a zeneiskola létszáma évről-évre gyarapodott. Az 1970-től eltelt időszakban sok növendék ment zenei pályára, akik közül többen, mint zeneiskolai tanárok vissza is tértek az alma materbe. Arra nagyon büszkék vagyunk, hogy a világ egyik legjobb trombitása, a Berliini Filharmonikusok tagja, Velencei Tamás zeneiskolánk növendéke volt.

- 1968-ban alapította meg a városi szimfonikus zenekart. Előtte nem is volt Esztergomnak komolyzenei együttese?

- Térségünkben, mikor Esztergomba kerültem, Dorogon működött szimfonikus zenekar egy ideig, s alkalomadtán ők jártak át zenélni. A dorogiak még játszottak a kor országosan ismert karmestereivel is. Működött Esztergomban egy szalonzenekar is, velük főleg indulókat játszottak, de hivatalosan sehol sem szerepeltek úgy, mint a város zenekara. Meg kell említeni, hogy még a háború előtt rövid ideig működött nálunk egy szimfonikus zenekar. 1945 után ezt vezetője újjá akarta szervezni, de nem engedték neki, s el is helyezték Esztergomból Tatabányára. A szocializmus kialakulását veszélyeztethette egy esztergomi szimfonikus zenekar.

- Esztergom, egészen a '80-as évek végéig "bűnös, klerikális" városnak számított. Emlékszem, hogy csak 1990-től lehetett közvetlenül távolsági hívást folytatni a városból. Addig meg kellett rendelni a beszélgetést. A belváros képét pedig szocreál épületekkel csúfították. Egy ilyen miliőben hogyan sikerült mégis megvalósítani kulturális akcióját?

- A városi tanács annyiban támogatta a tervemet, hogy a raktáron lévő hangszereket megkapta a zeneiskola. Azt nem nézték, hogy jó állapotban is van az adott instrumentum. Odahozták teherautóval a hangszereket, s nem kérdezték meg tőlünk, hogy mindegyikre igényt tartunk-e.

Ami használhatatlan volt, azt kidobtuk.

- Egy kicsit indiszkrét kérdés: a zenekar tagjai, s annak vezetője kapott fizetést munkájáért?
- A tagoknak kezdetben minimális, 2-3 forintos próbadíjat fizettek. Jómagam ingyen végeztem munkámat. Később a művelődési osztály vezetője annyiban segített minket, hogy azok a tanárok, akik csatlakoztak hozzánk, túlóráként számolhatták el a zenekari próbákat. Ez akkor 50-60 forintot jelentett.
- Kezdetben hány tagból állt a zenekar?
- Az alapításkor csak vonósok csatlakoztak hozzánk, főleg a zeneiskolából. Aktív, nyugdíjas tanárokból és zeneiskolai növendékekből állt a 15 tagú együttes. Városunk szimfonikusait jelenleg 25-en alkotják, ezért egy olyan nagy mű esetében, mint Mozart Requiemje, a teljes hangszerarzenál megszólaltatásához vendégművészek játéka is szükséges.
- Egy zenekar repertoárját meghatározza annak létszáma, s az, hogy egy-egy szólam hány tagból áll. A 25 tagú zenekar az oka annak, hogy főleg a klasszika szerzeményeiből válogatnak, vagy pedig ezek azok az opusok, melyeket igényel a város közönsége?
- A város közönsége elfogadja azokat a zeneműveket, melyeket bemutatunk neki. Hiába szeretnék egy Wagner-nyitányt játszani a zenekarral, ha nincs kellő apparátusunk, nincs pénz a különleges hangszerek beszerzésére, és néha hiányzik a technikai tudás. A közelmúltban mutattuk be Csajkovszkij 1812 nyitányát, melyhez egy egész fúvószenekart kértünk fel vendégnek a megfelelő hangzás érdekében. Jelenleg kisegítőink állandóak - ők a Rádió Zenekarnak, a MÁV Szimfonikusoknak és a Fesztiválzenekarnak a tagjai -, s az adott darab eljátszásához szükséges hangszerek nem amatőrök, hanem profik kezében szólnak meg.
- Amatőrnek számít az esztergomi zenekar?
- Annak, és ebben nincsen semmi szégyellnivaló. Sok zeneiskolás is szerepel nálunk, így nem lehet profi, hivatalosan elismert zenekarról beszélni. Az összes zenekari tagot egyenlőnek kell kezelnem, s nem szabad tudása miatt bárkit is kellemetlen helyzetbe hozni. A karmester egyszerre pszichológus, pedagógus és zenész. Sokoldalúvá kell válni ahhoz, hogy amikor egy zenekar előtt állunk, pszichikailag is urai legyünk a helyzetnek. Ha feszültség keletkezik a munka során, tudni kell azt kezelni.
- Nehéz országos szinten megismertetni, elfogadtatni magát egy szimfonikus zenekarnak, ha vidéki?
- Nem törekszünk országos hírnévre. Nekünk éppen elég az, hogy a város és környéke ismer, s szeret minket, s általunk megismerheti nagyszerű zeneszerzők kompozícióit. Jómagam Isten segítségével végzem munkámat, s nem vágyok babérokra.
- Jelenleg ki támogatja a zenekar működését?
- A város önkormányzata lehetőségeihez mérten támogatja a zenekar alapítványát. Sajnos egyre kevesebb a támogatás, és ezért nagyon örültünk egy olyan fellépésnek, amilyen a pesti bazilikában volt. A Suzuki patronálásnak köszönhetően pedig az együttes április 12-i koncertjén a világhírű Tokody Ilona énekesnő volt a zenekar vendége.
- Térjünk rá a 40 éves jubileumra. Igaz, hogy egy 20 előadásból álló budapesti fellépéssorozat várható?
- Ez volt az eredeti terv, ám esztergomi kötelezettségeink miatt - ilyen pl. az augusztusi Liszt-emlékhangverseny - nem tudjuk elvállalni mind a húsz előadást, hanem csak hetet.
- A fiatal generáció tagjai javarészt idegenkednek a komolyzenétől. Visszatekintve az elmúlt 40 évre: sikerült megismertetni a város diákjait a klasszikus zene szépségével? Hiszen ez is nevelőmunka.
- Az ifjúság azt fogyasztja, amivel a felnőttek megkínálják. Ha a felnőttek jót adnak neki, akkor

nincs semmilyen probléma. Lehetett arról hallani, hogy a fiatalok csak a könnyebb műfajt szeretik, s tanórákon azt is meg kell velük ismertetni. Cáfolom azt, hogy az ifjúság csak diszkózenét, s más könnyed stílust szeretne. Előfordult, hogy a Dobó Gimnázium kórusa 207 főből állt. Ez is bizonyítja állításomat. A legnagyobb élményem volt, mikor egyszer egy iskolai buliból hazatérve a diákok a könnyűzenei számokat követően elénekelték Haydn Te Deumjának egyik részletét éjjel 11 órakor a Kis-Duna partján.

- Van művészi ars poeticája?

- Erre a kérdésre Szent-Gáli Kata soraival válaszolok:

Szeretnék egy parányi méccsé lenni,
mely bevilágít egy szobát,
Szeretnék egy szál deszkahíddá lenni,
mely szakadékot ível át,
Szeretnék egy kanálka mézzé lenni
legyen az élet édesebb,
Szeretnék egy segítő kézzé lenni,
mely teszi, amit tehet.